

10 Szuperélelmiszer

DIABETESBEN

AZ AMERIKAI DIABÉTESZ TÁRSASÁG JAVASLATA ALAPJÁN¹ KÉSZÍTETTE **SZÁLKA BRIGITTA** (regisztrált dietetikus)

Mik a szuperélelmiszerek (superfoodok)? Vitaminokban, ásványi anyagokban, antioxidánsokban és rostokban gazdag mindennapi étkezésbe beépíthető élelmiszerek, melyek segíthetnek az egészségi állapot megőrzésében és a betegségek megelőzésében. A szuperélelmiszerek közül az Amerikai Diabétesz Társaság 10 élelmiszer(csoport) fogyasztását emelte ki.¹

Miben segít a táblázat? A superfoodok előnyös hatásait, cukorbeteg étrendjébe való beilleszthetőségét foglalja össze. Emellett arra is figyelmeztet, hogy a szuperélelmiszerek némely társbetegség, szövődmény esetén csak korlátozott mértékben vagy egyáltalán nem fogyaszthatók. A honlapról letölthető receptekkel ötleteket ad az étrendbe illesztésükhöz. A receptek az étel címére duplán kattintva jelennek meg.

SZUPERÉLELMISZEREK példák	TÁPLÁLKOZÁS-ÉLETTANI ELŐNYÖK	HOGY SZÁMOLJUNK VELÜK A CUKORBETEG ÉTRENDJÉBEN? Szénhidrát tartalom (g)	MIRE FIGYELJÜNK? Étrendi korlátok	RECEPTÖTLETEK
<p>Babfélék pl.: szárazbab, csicseriborsó, sárgaborsó, lencse</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Minden évszakban elérhető, koleszterintől és telített zsíroktól mentes növényi fehérjeforrások. ✓ Kimagasló rosttartalmúak. ✓ Energiaszegény étrendben segítenek fenntartani a tartós jóllakottság-érzetet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nyersen mért szénhidráttartalmuk beszámítandó: 53–63 g/100 g.² • Főzve vagy konzervként: 21–27 g/100 g.^{2,3} • Lassan felszívódó szénhidrátforrások, lassú, egyenletes vércukoremelkedést eredményeznek. 	<ul style="list-style-type: none"> ! Emésztőszervi betegségekben puffasztó hatásuk miatt mellőzendők vagy egyéni tolerancia alapján kisebb mennyiségben beiktathatók (pl.: tányérnyi lencsefőzelék helyett, csészényi zöldséges lencseleves). ! Krónikus veseelégtelenség esetén fehérje- és foszfortartalmuk miatt fogyasztásuk mellőzendő, mérséklendő. 	<p>Karottás, mustáros lencsefőzelék sült virslivel</p> <p>Csirkés, csicseriborsó vörösbabos taco a sütőből</p>
<p>Zöld leveles zöldségek pl.: spenót, fodros kel, leveles kel, mángold, endívia, jégsaláta, rukkola</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Magas A-, C-, E-, K- vitamin, vas, kalcium, kálium tartalom. ✓ Rendkívül alacsony energiatartalom (17–32 kcal/100 g).^{2,3} 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Szénhidrát-tartalmuk csekély 3–5 g szénhidrát/100 g élelmiszer.^{2,3} 	<ul style="list-style-type: none"> ! Bizonyos típusú véralvadásgátlók (K-vitamin antagonisták) esetén megszabott mennyiségben fogyaszthatók. Amennyiben K-vitamin antagonistát készítményt szed, étrendjével kapcsolatban konzultáljon dietetikussal és kezelőorvosával, gyógyszerészével! 	<p>Spenótos hajdinakása aszalt paradicsommal</p> <p>Spenótfőzelék tojáslepennyel</p> <p>Mozzarellás zöldsaláta bébi spenóttal és koktélpáradicsommal</p> <p>Tofus burrito avokádósallátával</p> <p>Cseresznyeretkes zöldsaláta</p> <p>Körtés-sajtos zöldsaláta kuszkuossal</p> <p>Gránátalmás-mozzarellás saláta</p> <p>Zöldséges quesadilla salátával – mérsékelt fehérje, konyhasó, foszfor és kálium tartalmú változat</p> <p>Tonhsaláta – mérsékelt fehérje-, konyhasó-, foszfor- és káliumtartalmú változat</p>

SZUPERÉLELMISZEREK példák	TÁPLÁLKOZÁS-ÉLETTANI ELŐNYÖK	HOGY SZÁMOLJUNK VELÜK A CUKORBETEG ÉTRENDJÉBEN? Szénhidrát tartalom (g)	MIRE FIGYELJÜNK? Étrendi korlátok	RECEPTLETEK
<p>Citrusfélék pl.: narancs, mandarin, citrom, grapefruit</p> 	<p>✓ Télen is elérhető A-, C-vitamint, valamint káliumot és folátot biztosítanak.</p>	<p>Szénhidráttartalmuk beszámítandó:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 db közepes (151 g) narancs 17 g szénhidrát.² • 1 db közepes (88 g) mandarin: 10 g szénhidrát.² 	<p>! A grapefruit(lé) némely gyógyszer (egyes vérnyomás- és koleszterincsökkentők) hatásosságát befolyásolja. Ezzel kapcsolatban konzultáljon kezelőorvosával, gyógyszerészével!</p>	<p>Narancsos, süttőtökös zöldsaláta</p>
<p>Édesburgonya</p> 	<p>✓ A burgonyához képest mikrotápanyagokban gazdagabb, különösen káliumban és antioxidánsokban.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szénhidráttartalma 20 g/100 g² 	<p>! Tévhit, hogy szénhidráttartalma alacsonyabb, mint a burgonyáé, ami 16–18 g/ 100 g.^{2,3}</p>	<p>A burgonyás receptekben burgonya helyettesítésére használhatjuk.</p>
<p>Erdei bogyós gyümölcsök (tőzeg)áfonya, szeder, málna, eper</p> 	<p>✓ Antioxidánsokban, rostokban, C-vitaminban gazdagok.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szénhidráttartalmuk beszámítandó/ 100 g² • eper: 8 g • szeder: 10 g • málna: 12 g • áfonya: 14 g 	<p>! Emésztőszervi betegségekben, gyulladásos bélbetegségekben, az apró magvak panaszokat okozhatnak.</p> <p>! Diverticulosis (a vastagbél kiöblösödése) esetén az apró magvas gyümölcsök fogyasztása nem javasolt!</p>	<p>Fűszeres csokoládétorta eperrel Túrógombócogyórántásban, eperrel Citromos-áfonyás polentatorta</p>
<p>Paradicsom kockátparadicsom, szilvaparadicsom, fűrtös paradicsom</p> 	<p>✓ Nyersen és hőkezelve egyaránt fogyasszuk! Nyersen megőrzi C-vitamin tartalmát. Konyhatechnológiai műveletek hatására likopin tartalma jobban hasznosul.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A nyers paradicsom szénhidráttartalma nem számottevő: 4 g/100 g.³ • A konzerv paradicsompüré szénhidráttartalma: 9 g/100 g.² 	<p>! Magas káliumtartalma miatt előrehaladott veseelégtelenségben, szívelégtelenségben korlátozottan fogyasztható.</p>	<p>Fűszeres paradicsomszószban sült tojás Gombakrémleves aszalt paradicsommal Paradicsomleves parmezánforgácsokkal Lasagne paradicsommártással Bolognai spagetti újragondolva Mozzarellás zöldsaláta bébi spenóttal és kockátparadicsommal</p>

SZUPERÉLELMISZEREK példák	TÁPLÁLKOZÁS-ÉLETTANI ELŐNYÖK	HOGY SZÁMOLJUNK VELÜK A CUKORBETEG ÉTRENDEN? Szénhidrát tartalom (g)	MIRE FIGYELJÜNK? Étrendi korlátok	RECEPTLETEK
<p>Omega-3 zsírsavakban gazdag halak tonhal, lazac</p> 	<p>✓ Kiemelkedő omega-3 zsírsav tartalmuk miatt csökkentik a szív- és érrendszeri betegségek és a gyulladások rizikóját.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A hal szénhidrátmentes, a rostos sült, grillezett halételekénél nem kell szénhidrátot számolnunk. • Rántott, bundázott halak esetén egy adag halszelet (nyersen: 120 g) 27 g többlet-szénhidrátot jelent. 	<p>! Előrehaladott krónikus veseelégtelenségben fehérje- és foszfortartalmuk miatt a halak fogyasztása korlátozandó.</p> <p>! Magas húgysav értékek, köszvény esetén a halak fogyasztása a hús mellett korlátozandó.</p>	<p>Tonhallal és kölessel töltött cukkini Citromos halfilé nyári grill zöldségekkel Tonhalas fusilli tészta zöldbabbal Fűszeres morzsával sült hal, vadrizses barnarizs, sült zöldségek metélőhagymás öntettel Tonhalsaláta – mérsékelt fehérje, konyhasó, foszfor- és káliumtartalmú változat</p>
<p>Diófélék, olajos magvak dió, mandula, kesudió, mák, lenmag, szezám, napraforgómag, tökmag</p> 	<p>✓ Kiemelkedő magnézium, omega-3 zsírsav és rosttartalom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kisétkezesekre ideális, pl.: dióféle + gyümölcs: 200 g savanykás alma héjával és 20 g mandulával együtt: 187 kcal, 15 g szénhidrát, 8 g rost. 	<p>! A diófélék, olajos magvak kalóriadúsak is, testsúlycsökkentő étrendben maroknyi mennyiségben fogyasszuk (össz. napi mennyiség: 20–30 g).</p> <p>! Vesezővdmény, krónikus veseelégtelenség esetén magas fehérje- és foszfortartalmuk miatt fogyasztásuk korlátozandó.</p>	<p>Almás-mandulás csiga durum lisztrel Túrógombócogyoróköntösben, eperrel Mákos guba újragondolva Tökös-mákos mini muffin</p>
<p>Teljesőrlésű gabonafélék teljesőrlésű liszt és kenyerek, barna rizs, hajdina, quinoa</p> 	<p>✓ Fontos rostforrás, magas magnézium, B-vitamin, króm, vas és folát tartalom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 1 szelet (≈ 30 g) toast kenyérrnyi méretű és vastagságú teljesőrlésű kenyér 10–15 g szénhidrátot tartalmaz.^{2,3} • 40 g szárazon mért barna rizs 31 g szénhidrátot tartalmaz.² 	<p>! Emésztési panaszok esetén a kenyeret pírítva fogyasszuk.</p> <p>! Krónikus veseelégtelenség esetén a kenyér fehérjetartalma beszámítandó, előrehaladott stádiumban fehérjeszegény kenyér fogyasztása javasolt.</p>	<p>Újhagymás rántotta teljesőrlésű tortillaágyon Gombás, zöldborsós hajdinas egytál Rizibizi barna rizsből Leccsó gerslivel Gombás-hagymás szűzermék teljesőrlésű szélesmetélttel és sült céklával</p>
<p>Tej, joghurt, tejtermékek</p> 	<p>✓ Értékes fehérje és kalciumforrások. ✓ Probiotikus tejtermékek fogyasztásával megalapozhatjuk az egészséges bélflórát.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az energiamentes édesítőszerrel ízesített gyümölcsjoghurtok, szénhidrát-tartalmuk beszámításával fogyaszthatók. • 1 db kisporhas (150 g) energiamentes édesítőszerrel (pl.: stevia, aceszulfám-K, aszpartam, ízesített gyümölcsjoghurt 6–8 g szénhidrátot tartalmaz). 	<p>! 1 dl tej 5 g szénhidrátot tartalmaz, mely a tapasztalatok alapján gyors vércukor-emelő hatással bír.</p> <p>! A laktózmentes tej extrém gyors vércukor-emelő hatású (a tejcukor bontott állapotban glükózként szerepel benne, emiatt édesebbnek is érezzük).</p>	<p>Metélőhagymás túrókrém Túrós pogácsa durum lisztrel Gránátalmás mozzarella zöldsaláta Sajtos karfiolgyölk céklás zöldsalátával, joghurtos mártogatóval – mérsékelt fehérje-, konyhasó-, foszfor- és káliumtartalmú változat Cukormentes túró torta erdei gyümölcsökkel</p>

Felhasznált irodalom: 1. American Diabetes Association. Diabetes Superfoods. <http://www.diabetes.org/food-and-fitness/food/what-can-i-eat/making-healthy-food-choices/diabetes-superfoods.html>. Published 2017.

2. United States Department of Agriculture Agricultural Research Service Food Composition Databases. <https://ndb.nal.usda.gov/ndb/>. 3. Rodler I. Új Tápanyagtáblázat. Budapest; 2006.

A kiadvány megjelenését az **MSD Pharma Hungary Kft.** tette lehetővé. Az itt közölt információk a szerző nézeteit tükrözik, melyek eltérhetnek az MSD Pharma Hungary Kft. álláspontjától, és nem helyettesítik a beteg kezelőorvosának/dietetikusának véleményét. Az Ön egészségi állapotával vagy kezelésével kapcsolatban az elsődleges információs forrás a kezelőorvosa/dietetikusa kell legyen, ezért ha bármilyen kérdése merül fel, lépjen kapcsolatba kezelőorvosával/dietetikusával!

MSD

MSD Pharma Hungary Kft.

1095 Budapest, Lechner Ödön fasor 8., Telefon: 06-1-888-5300, Fax: 06-1-888-5388, hungary_msd@merck.com
Lezárás dátuma: 2019. augusztus 6., HU-DIA-00002